

DE ANNUNCIATIE

De Annunciatie legitimeert in haar meest courante interpretatie patriarchale controle over subalterne lichamen en hun seksualiteit. Samen met een team van kunstenaars, ontwikkelen we een performance met tekst en choreografie die de Annunciatie *queert* tot een symbolische hefboom voor emancipatie.

Concept, tekst & performance Alice Van der Wielen-Honinckx

Choreografisch advies Maria Ferreira Silva

Light design Evelien Cammaert

Sound design Anne Lepère

Costume design Miguel Peñaranda Olmeda

Dramaturgie Carolina Mendonça en Elke Van Campenhout

Residencies

Kunstencentrum BUDA Kortrijk, 2-13 februari 2026.

STUK Leuven, 23 maart-3 april 2026.

Metarage Brussel, april-mei (data te bevestigen).

Publieke work-in-progress presentatie in Brussel, april-mei (datum te bevestigen), in het kader van Lundynamite, een samenwerking tussen Théâtre de la Vie, Les Halles de Schaerbeek, Le Bamp, en Metarage.

Co-productie Metarage, STUK/M Leuven (in gesprek)

Subsidies Vlaamse Gemeenschap (antwoord in december 2025)

Première Playground Festival, STUK/M Leuven, november 2026 (in gesprek).

Annunciatie?

De Annunciatie of Maria-Boodschap is de Bijbelse scène waarin aartsengel Gabriël aan Maria haar onbevleete ontvangenis aankondigt, en haar uitverkoren rol als moeder van God. De scène wordt met variaties beschreven in het Evangelie volgens Lucas, de Koran, het Evangelie volgens Mattheüs en het Proto-evangelie volgens Jacobus. In het Evangelie volgens Lucas noemt Maria zichzelf “dienstmaagd des Heren”, en geeft expliciet haar instemming om als maagd, moeder te worden van God. Vervolgens gaat ze Elisabeth bezoeken, die ondanks haar hoge leeftijd ook miraculeus zwanger is.

Ongeveer alle grote meesters en ontelbare onbekende schilders hebben sinds de Middeleeuwen een Annunciatie afgebeeld. De compositie volgt meestal hetzelfde patroon: Gabriël aan de linkerkant van het tafereel—Maria, meestal in blauw, aan de rechterkant. We zien een spindel of een boek, witte lelies, en soms een duif of gouden lichtstraal.

Een performance die de Annunciatie als hoeksteen van het patriarchaat *queert* tot een symbolische hefboom voor emancipatie

In haar meest gangbare interpretatie, botst deze scène van de Annunciatie met een hedendaagse cultuur waarin zelfbeschikking over voortplanting, seksualiteit, en gender op de voorgrond treden van sociale verandering. Als het gelezen wordt als een parabel over seksuele schroom en gehoorzame zelfopoffering waarin Maria geportretteerd wordt als angstig instrument van een superieure macht, biedt dit verhaal een model van dienstbaarheid die patriarchale controle over lichamen en seksualiteit tot op vandaag legitimeert—niet alleen over vrouwelijke lichamen, maar ook trans, non-binaire, zwarte, arme, en andere lichamen die van machtsstructuren worden uitgesloten.

In dit project ontwikkelen we een performatieve praktijk met tekst, choreografie en licht die conventionele interpretaties van de Annunciatie bevraagt door de scène te benaderen als een verrassende spiegel van

hedendaagse ervaringen: Maria wordt zwanger buiten de structuur van het hetero koppel, zonder sperma; haar expliciete “ja” suggereert dat ze ook “nee” zou kunnen zeggen, en opent de mogelijkheid om de Annunciatie om te buigen tot een parabel over consent en abortus; Gabriël wordt in de meeste iconografie als genderfluide afgebeeld, en benadert Maria soms op een intieme manier, als een ware bondgenoot.e; en het mirakel van Maria’s maagdelijke zwangerschap wordt gekoppeld aan die van Elisabeth, die op late leeftijd miraculeus zwanger is—een mirakel dat dankzij biotechnologie voor sommigen nu ook plaatsvindt.

In deze reeks merkwaardige details, zien we vluchtlijnen: mogelijkheden om dit motief dat een lange geschiedenis draagt als hoeksteen van religieus en politiek conservatisme, te *queeren* tot een symbolische hefboom voor emancipatie en het omarmen van verandering—niet ondanks, maar juist *via* Bijbelse verbeelding.

Tekstuele vluchtlijnen: dialoog en mythopoëtisch proza met Elke Van Campenhout en Carolina Mendonça (BUDA, februari 2026)

We bouwen verder op een proces dat al tijdens residenties bij BUDA, KWP, GC De Rinck en GC De Markten van start ging. In een corpus van teksten, beelden, en gezangen, gaan we op zoek naar vluchtlijnen, en ontwikkelen een reeks speculatieve Annunciaties. We gebruiken contrasterende narratieve stijlen om de scène zowel in haar breedste archetypische dimensie te verbeelden, als een parabel dat effectief in onze lichamen kan plaatsvinden: de persoonlijke, in het *nu* verankerde, dialoogvorm; en mythopoëtisch proza dat juist het sublieme en een weidse tijdspanne evoceert. Zo hopen we de scène te bevrijden van kerkelijk dogma zonder ze volledig te onttoveren, en haar resonantie te tonen met hedendaagse ervaringen. We verkennen manieren om de tekst te presenteren in de ruimte van een performance. Een sample van mythopoëtisch proza (meer in online documentatie):

“Some call her the Star of the Sea, others the Queen of Heaven.
Mother goddess, Mother of God, Goddess Mother, mother of mothers, Holy Maiden.
To me, she is also the seashore where waves of foam meet sand and rock. Silver moonlight. Your body, that
of the ant, the whale, the starfish, the snake. The pitch-black night. The colors at dawn. The silence of your
deepest sleep. The moment when it all began.” (BUDA, sept. 2024)

In plaats van Maria te zien als een bijna abstract receptakel van Gods woord, laten we ons inspireren door mijn persoonlijke ervaring met een zwangerschap en haar onderbreking om haar dichter te brengen bij de realiteit van belichaamde existentie. Niet Maria’s moederschap, maar haar liminale positie als *edgewalker* tussen leven en niet-leven staat centraal. Vanuit dit perspectief verschijnt ze hopelijk niet als instrument van een transcendente macht, maar als een bondgenoot in ons verlangen naar herstel van een verbroken relatie tussen lichaam en geest, mens en meer-dan-mens.

Een belichaamd tegenbeeld: de biologische tijd van een lichaam, nu, ontmoet historische referentie met Maria Ferreira Silva (STUK, maart 2026)

Door de nadruk te leggen op haar onbevleete ontvangenis stript het kerkelijk patriarchaat onze verbeelding rond Maria van lichamelijke en erotische dimensies, en maakt ze bijna abstract. Met Maria Ferreira Silva ontwikkelen we een choreografie die de statische lichaamshoudingen van Maria en Gabriël in iconografie als vertrekpunt neemt om een belichaamd en bewegend tegenbeeld te ontwikkelen. Met vertraging zoeken we naar een tijdservaring waarbij historische referentie de tijd ontmoet van een lichaam in haar singuliere, biologische eenvoud. Zo ontwikkelen we, net zoals met de teksten, een vorm die een brug bouwt tussen religieus erfgoed en ervaringen die plaatsvinden in een lichaam, nu.

Hierbij bouwen we verder op mijn onderzoek van traagheid, ontwikkeld tijdens mijn master aan Universiteit Utrecht, mijn opleiding in Perceptieve Pedagogie: Fascia & Dance, en mijn choreografische werken *Creatures at rest* en *Slow Visit*.

Van bidimensionele iconografie naar driedimensionaal licht met Evelien Cammaert (BUDA, februari 2026, Metarage)

We ontwikkelen een scenografische praktijk met licht om sferen en composities van bidimensionele Annunciaties driedimensionaal aanwezig te maken in verschillende soorten ruimtes. Licht is in de scène van de Annunciatie bijna een personage. Daarom willen we het niet alleen inzetten om een scenografisch kader te bieden voor de choreografie en tekstprojectie, maar ook een performatieve rol geven, in dialoog met de tekst en de choreografie.

Net zoals in *Creatures at rest*, en onze samenwerking in Eveliens performatieve installatie *Glowachrome Garden*, zoeken we naar een immersieve vorm die sensorische receptiviteit verhoogt dankzij een sfeer van rust, en zo een oase van weerstand biedt tegen de versnelling die samengaat met neoliberalisme, patriarchaal kapitalisme. Waar we in het verleden hebben gewerkt met een focus op beelden of trage choreografie, ontwikkelen we deze keer een vorm die tekst, choreografie én licht op gelijke voet benadert als performatief materiaal.

Queering

We werken met *queering* als kritische en artistieke praktijk om de Annunciatie vormelijk en inhoudelijk te vervormen op een manier die overheersende denkstructuren bevraagt: we kijken ernaar vanuit een ander perspectief dan gebruikelijk is, op zoek naar stemmen die zijn weggedrukt, en subversieve betekenissen. Zo willen we niet alleen dominante interpretaties bevragen, en de logica die heerst in zowel hedendaagse als oudere theologisch/ethische kaders deconstrueren, maar ook een alternatieve verbeelding aanreiken.

Maria en Gabriel terugeisen als existentiële gidsen in tijden van re-dogmatisering

Waar kerkelijk dogma staat op eenduidigheid, omarmen we in dit project de realiteit dat verhalen en archetypen zich in hun reis doorheen tijd en geografie aanpassen aan veranderende contexten. Dit aanpassingsvermogen heeft in het verleden vooral een koloniaal patriarchaat gediend. Wij zetten het nu in om Maria en Gabriel terug te eisen als existentiële gidsen een moment van grote sociale en ecologische verandering; polymorfe bondgenoten in ons verlangen naar herstel van een verbroken relatie tussen lichaam en geest, mens en meer-dan-mens.

Het deconstrueren van dit religieus erfgoed is buitengewoon relevant nu rechtse politieke stromingen wereldwijd religieus puritanisme aanwenden om sociale controle te legitimeren over subalterne lichamen met een ideologie die niet alleen anti-abortus is, maar ook racistisch, anti-LGTBQ+, anti-migratie, en simpelweg anti-zorg. Terwijl hedendaags pluralisme Westerse religieuze tradities zoals het Katholicisme reactionair doet verkrampen, gaan velen ergens anders op zoek in een hernieuwde vraag naar zingeving en spiritualiteit—met spiritueel eclectisme, en soms appropriatie, als gevolg. Wat als we betekenis kunnen vinden in archetypes die *hier* alomteenwoordig zijn?

Een bijdrage aan eeuwen Annunciatie erfgoed in de vorm van performance

Door alternatieven te vinden op dominante interpretaties in Annunciatie erfgoed en deze te ontwikkelen tot een subversieve artistieke vorm, hopen we een bijdrage te bieden aan eeuwen van Annunciaties met een hedendaagse versie die een brug slaat met praktijken die voor een groot deel door de kerk worden afgeschreven.

Als tegenbeweging tegen de eeuwenlange verdrukking van het lichaam ten nadele van de geest in Christelijke, en per extensie Westerse cultuur, doen we dit door op zoek te gaan naar immersieve vormen die een focus leggen op de somatische ervaring van een performerend lichaam, en de zintuiglijke ervaring van bezoekers.

Alice Van der Wielen-Honinckx

Alice Van der Wielen-Honinckx (Brussel, 1989) werkt als maker, performer en dramaturge. Ze behaalde masterdiploma's in Westerse Literatuur en Literatuurwetenschappen aan de KU Leuven, in Contemporary Theatre, Dance and Dramaturgy aan de Universiteit Utrecht, en studeerde ook af bij BodyMind Academy in een somatische techniek die werkt met bindweefsel: Perceptieve Pedagogie Fascia & Dance.

Haar artistieke praktijk situeert zich op het kruispunt van performance, choreografie en artistiek onderzoek. Sinds 2017 ontwikkelt ze, in samenwerking met andere kunstenaars, performances en installaties die de vervreemdende en onderdrukkende effecten van het neoliberal patriarchaat bevragen. Haar werk creëert vaak ruimtes van rust en intimiteit, en stimuleert een bewustzijn van langere tijdsspannen en verbondenheid, zowel tussen mensen als met meer-dan-menselijke omgevingen.

Na haar thesis *Aesthetic Boredom: Investigating the Experience of Slow Dance in a Society of Haste* (2020), kreeg haar studie van traagheid vorm in het trio *Creatures at rest* (2021), en de solo *Slow Visit* (2024)—twee choreografische werken die werden gepresenteerd binnen contexten op het snijvlak van podium- en beeldende kunst. *Slow Visit* werd gepresenteerd ter gelegenheid van de tentoonstelling in hedendaagse textielkunst Facing Fabrics, in CC De Ververij Ronse; en *Creatures at rest* op Dansand! Festival (Japanse tuin, Oostende, 2021), Playground Festival (Museum M, Leuven, 2021), The Museum as Performance Festival (Serralves Museum, Porto, 2022) en de Brussels Biennale of Women in Art: A Show of Resistance (Espace Vanderborght, Brussel, 2024).

Op uitnodiging van het onderzoeks- en curatoriale platform Slow Research Lab leverde Alice een bijdrage aan de publicatie *Slow Spatial Reader: Chronicles of Radical Affection* (Ed. Carolyn F. Strauss, Valiz, Amsterdam, 2021) met het hoofdstuk "Space as Atmosphere: Floating in a Molecular Bath".

Ze ontving in 2022 een onderzoeksbeurs van de Vlaamse Overheid voor haar onderzoeksproject *Slow Experiments*, waarin ze vertraging onderzoekt via schrijven en stemopname, in samenwerking met Rita Hoofwijk, een Nederlandse kunstenaar die bekend staat om haar context- en locatiegebonden interventies, vaak via audio, en tekst.

Met een residentie toelage van de Vlaamse Overheid, een co-productie van Darna Vlaams-Marokkaans Culturenhuis, een subsidie van Mondriaan Fonds, en in samenwerking met LE18 MARRAKECH realiseerde zij *It's Good to Talk With You, Mother* (2023-2024), een participatief onderzoeksproject rond traagheid, textiel en geboorte, in samenwerking met textielkunstenaars Berenike Corcuera en Janneke Raaphost, onderzoekster Malika Eloualy, borduurster Soumaya Simari, en de Gifted Mothers of Dar Bellarj. Uit dit traject ontstond de participatieve audio-installatie *Hi, Mom*, gepresenteerd op de Biennale for Women in Art: A Show of Resistance (Brussel, 2024).

Naast haar eigen praktijk is Alice actief als dramaturg en werkte zij samen met performance maker Evelien Cammaert, choreografen Stav Yeini, Benjamin Vandewalle, Francesca Saraullo, Zoltan Vakulya & Chen-Wei Lee, Jeanne Colin, Hanna Erdman & Louise Dahl, en circus kunstenaars Fabian Krestel en Maria Madeira. Als performer en danseres trad zij op in werk van Evelien Cammaert, Benjamin Vandewalle, Stav Yeini en Les gens d'Uterpan.

Daarnaast doceert zij occasioneel dramaturgie aan de École Supérieure des Arts du Cirque (ESAC) in Brussel.

www.alicevanderwielenhoninckx.org

Maria Ferreira Silva: choreografische sparringpartner.

Maria studeerde af aan P.A.R.T.S in 2010 met *Light as a Feather, Green as an Apple*, een duet met Veli Lehtovaara waarin ze choreografisch experimenteert met de Bijbelse archetypes van Adam, Eva, Maria en Jozef. Dit duet werd gepresenteerd bij Kaaitheater, Monty, De Brakke Grond in Amsterdam, Alcantara Festival in Portugal, Impulstanz Festival in Oostenrijk, en Spring Dance festival in Utrecht. In haar solo *Wild Explosion of Radical, Softness* die in januari 2025 in première ging bij STUK, beschouwt ze haar eigen lichaam als een onvermijdelijk archief van dans-erfgoed en onderzoekt ze hoe het begrip plasticiteit specificiteit en expansie kan brengen in choreografische en performatieve creaties. Door haar langdurige samenwerking met Trajal Harrell is Maria vertrouwd met een LGBTQ+ benadering van choreografie en performance, maar ook met het presenteren van choreografisch werk op podia, in musea, en andere ruimtes. Maria's choreografische precisie, geëngageerde reflectie, en interesse voor plasticiteit om cultureel erfgoed doorheen het lichaam van de performer te laten vervormen, zijn kostbare tools voor de ontwikkeling van dit project. www.caravanproduction.be/artists/maria-ferreira-silva

Evelien Cammaert: lichtscenografie.

Evelien is beeldend en performance kunstenaar met diploma's in fotografie (BA, LUCA Brussel/Narafi, 2010) en performance (BA & MA, Toneelacademie Maastricht, 2016 & 2021). Met een fenomenologische benadering van beelden, tracht ze in haar creatieproces en presentaties zichzelf en de kijker uit de dagelijkse versnelling te trekken. Vanuit fotografie creëert ze vaak donkere, intieme omgevingen en composities waarin ze onderzoekt hoe een fysieke en emotionele relatie kan ontstaan met foto's en het licht, de kleuren en de sfeer die ze uitstralen.

Haar werk werd ondermeer getoond in M Leuven, De Brakke Grond, KANAL Brussels, Extra City, Z33, Workspacebrussels, C-Mine, Beyond The Blackbox Antwerpen en werd ontwikkeld in samenwerking met o.a. Platform 0090, C-Takt, Workspacebrussels, wpZimmer en Playground Festival.

Sinds 2021 ontwikkelt Evelien een onderzoekspraktijk, *Archival Branches*, waarin ze de rol van archief in haar artistieke praktijk verkent als een overkoepelend kader voor veelzijdige uitkomsten (vertakkingen) zoals het creëren van nieuw werk op basis van gearhiveerd materiaal, workshops geven, samenwerken met andere kunstenaars, instellingen en kunstacademies. www.eveliencammaert.com

Elke Van Campenhout: dramaturgie en mentoring (online).

Meanderend doorheen spiritueel pragmatisme, hedendaagse filosofie en artistiek onderzoek, ontwikkelde Elke doorheen de jaren een praktijk van artistiek experiment en bevraging van overheersende denkstructuren. Ze werkte in de podiumkunsten als critica en redacteur, maar ook als dramaturg en artistiek onderzoeker voor onder andere Kunstenfestivaldesarts en de Brusselse werkplaats nadine. Ze is ook initiator van artistieke onderzoeksplatformen a.pt en a.pass, en The Monastery Live, een experimenteel, non-dogmatisch, spiritueel laboratorium. Elke begeleidt dit project als klankbord op vlak van dramaturgie, tekstredactie, politieke, spirituele en filosofische positionering, maar ook als mentor die Alice op lang termijn opvolgt in het behandelen van een persoonlijk onderwerp.

Carolina Mendonça: dramaturgie.

Carolina studeerde Choreografie en Performance aan de Universiteit van Giessen in Duitsland en Performing Arts aan de ECA-USP in Brazilië. Ze is dramaturg en onderzoekspartner van Carolina Bianchi in de trilogie *Cadela Força*, die de Zilveren Leeuw won op de Biënnale van Venetië in 2025. Zowel in samenwerking met Carolina Bianchi als in haar eigen werk en in haar samenwerkingen met andere kunstenaars, ontwikkelt ze een dramaturgische praktijk waarin een feministische kijk op het lichaam, seksualiteit, geweld, en erfgoed centraal staan, maar ook experiment rond het presenteren van tekst in het theatrale apparaat. Carolina brengt met haar ervaring een collaboratieve methode, feministische oriëntatie, en een kritische, belichaamde benadering van tekst en erfgoed.